

Küçük Ölçekli Okullarda Öğretmenlik Deneyimi: Kırsal Eğitimde Zorluklar, Fırsatlar ve Mesleki Dayanıklılık

Emine Günseli ÖZKAYA

E-mail: ozkayaeg@gmail.com

Oyaca Anadolu lisesi, Gölbaşı, ANKARA

ORCID: 0009-0007-0849-9482

DOI: 10.5281/zenodo.17455473

ÖZET

Bu makalede, kırsal eğitimin sorunları ve potansiyellerine ve öğretmenlerin mesleki dayanıklılığına yanıt olarak küçük okul öğretmenliği deneyimini araştırıyoruz. Kırsal okul öğretmenleri, kıt kaynaklar, küçük öğrenci grupları ve etkili kaynak eksikliği gibi zorluklarla karşılaşmaktadırlar. Ancak, daha küçük okullar söz konusu olduğunda, öğretmenler kişisel bağlantılar kurma ve öğrenci ilerlemesini daha yakından takip etme şansına sahiptir. Bu çalışmanın amacı, öğretmenler arasında mesleki dayanıklılığı geliştirmek için gerekli stratejileri belirlemek ve küçük ölçekli okullardaki öğretim deneyimine daha iyi bir anlayış sunmaktır. Çalışma, deneyim örnekleme yöntemi (ESM) kullanılarak yürütülen ve öğretmenlerin deneyimleri ile şekillendirilmiş niteliksel bir araştırmadır. Sonuçlar, kırsal eğitimdeki mevcut sorunları belirler ve bu sorunlara bazı yeni çözüm yolları sunar. Sonuç olarak, bu bulgular, mikro okullardaki öğretmenlerin ihtiyaçlarını ele almak ve bu bağlamda mesleki dayanıklılığı teşvik etmek için tavsiyeler geliştirmek için bir temel oluşturur. Eğitim politikalarının taslağına ve öğretmen destek programlarının tasarımına öncülük eden bir bilgi kaynağı olarak, kırsal eğitimin kalitesini artırmaya katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Küçük ölçekli okullar, kırsal eğitim, öğretmen deneyimi, mesleki dayanıklılık

Gönderim Tarihi: 17.09.2025

Kabul Tarihi: 19.10.2025

Elektronik Yayın Tarihi: 25.10.2025

ABSTRACT

In this article, we investigate the small school teaching experience in response to the challenges and potentials of rural education and the professional resilience of teachers. Rural schoolteachers face difficulties such as scarce resources, small student groups, and a lack of effective resources. However, when it comes to smaller schools, teachers could establish personal connections and monitor student progress more closely. The aim of this study is to identify the necessary strategies for developing professional resilience among teachers and to offer a better understanding of the teaching experience in small-scale schools. The study is qualitative research, conducted using the Experience Sampling Method (ESM) and shaped by teachers' experiences. The results identify the existing problems in rural education and offer some new solutions to these problems. Consequently, these findings form a basis for addressing the needs of teachers in micro-schools and developing recommendations to foster professional resilience in this context. It aims to contribute to improving the quality of rural education as a source of information guiding the drafting of education policies and the design of teacher support programs.

Keywords: Small-scale schools, rural education, teacher experience, professional resilience

Submitted Date: 17.09.2025

Acceptance Date: 19.10.2025

Electronic Issue Date: 25.10.2025

1. GİRİŞ

Eğitim kurumlarının yapısal özellikleri, okul yönetimi ve öğretim süreçlerinin niteliğini doğrudan etkilemektedir. Türkiye’de özellikle kırsal bölgelerde yer alan küçük ölçekli okullar, öğrenci sayısının azlığı, fiziki imkânların sınırlılığı ve personel yetersizliği gibi sebeplerle farklı dinamiklere sahiptir. Bu durum, bu tür okullarda görev yapan yöneticilerin ve öğretmenlerin rollerini çeşitlendirmekte, kimi zaman da yüklerini arttırmaktadır.

1.1. Çok Yönlü Görev ve Rol Yoğunluğu

Küçük okullarda görev yapan yöneticiler, yalnızca idari süreçleri yürütmekle kalmaz; aynı zamanda rehberlik, öğretim planlaması, öğrenci-veli iletişimi, sosyal etkinlik organizasyonu gibi pek çok sorumluluğu da üstlenirler. Personel sayısının az olması, yöneticilerin teknik, idari ve pedagojik görevleri bir arada yürütmesini gerektirir. Bu durum, yönetsel etkinliği sınırlayabilir ve tükenmişlik duygusuna yol açabilir.

1.2. Kaynak ve Personel Eksikliği

Küçük okulların en temel sorunlarından biri, fiziki ve mali kaynakların yetersizliğidir. Teknolojik donanım eksiklikleri, sınırlı ders materyalleri ve destek personeli azlığı, eğitim kalitesini doğrudan etkiler. İŞKUR aracılığıyla istihdam edilen geçici personelin süreklilik göstermemesi, okul işleyişinde istikrarsızlıklara neden olmaktadır.

1.3. Sosyal İzolasyon ve Mesleki Paylaşım Eksikliği

Küçük okullarda görev yapan öğretmenler genellikle sınırlı bir meslektaş çevresine sahiptir. Bu durum, pedagojik paylaşımın ve mesleki dayanışmanın zayıflamasına yol açar. Yöneticiler açısından ise sürekli yalnız karar verme durumu, profesyonel desteğin ve rehberliğin yetersiz kalmasına neden olabilir.

1.4. Toplumla İç İçe Olmanın Getirdiği Sorumluluk

Küçük yerleşim yerlerinde okul, sadece bir eğitim kurumu değil, aynı zamanda sosyal yaşamın merkezidir. Okul müdürleri ve öğretmenler, köy ya da mahalle halkı tarafından kanaat önderi olarak görülür. Bu durum, eğitimcilerin toplumla yoğun etkileşim içinde olmasını sağlarken, kişisel alan ile mesleki yaşam arasındaki sınırları da belirsizleştirmektedir.

1.5. Küçük Okulların Güçlü Yönleri

Tüm bu zorluklara rağmen küçük okulların önemli avantajları da bulunmaktadır. Öğrencilerle birebir iletişim kurulabilmesi, velilerle yakın ilişkiler geliştirilmesi ve yerel topluma doğrudan katkı sunulması, bu kurumların değerini artırmaktadır. Az sayıda öğrenci bulunması, okulda gerçekleştirilen etkinliklere tüm öğrencilerin birlikte katılımını mümkün kılar. Bu durum, öğrenciler arasında herhangi bir ayırım oluşmasını engeller; birlik, beraberlik ve ortak paylaşım duygusunu güçlendirir. Ortak etkinlikler sayesinde öğrenciler arasında güçlü bir aidiyet duygusu gelişir ve kalıcı anılar biriktirilir. Ayrıca az sayıda öğrenciyle çalışmak, öğretmen ve yöneticilerin her bir öğrencinin ailevi durumu, ilgi alanları ve yetenekleri hakkında daha yakından gözlem yapabilmesine olanak tanır. Bu yakın takip, öğrenciyle kurulan bağı kuvvetlendirir ve bireysel rehberlik süreçlerini kolaylaştırır. Küçük okullarda görev yapan eğitimciler, sınırlı imkânlarla büyük farklar yaratabilmekte ve

toplumsal dönüşümün sessiz kahramanları hâline gelmektedir. Bu düşünce ile küçük okulda öğretmenlere düşen görev çok büyüktür.

1.6. Problem Durumu

Küçük ölçekli veya kırsal bölgelerdeki okullar, sınırlı kaynaklar, öğretmen yetersizliği ve sosyoekonomik kısıtlılıklar gibi çok boyutlu zorluklarla karşı karşıyadır. Bu okullarda görev yapan öğretmenler, yalnızca akademik başarıyı sağlamakla kalmayıp aynı zamanda sosyal dayanışmayı, toplumsal katılımı ve öğrenci motivasyonunu da güçlendirmek durumundadır (Gün ve Demirtaş, 2022). Ancak kırsal bağlamlarda öğretmenlik, çoğu zaman fiziksel izolasyon, mesleki destek eksikliği ve çoklu rol yüklenimi gibi stres faktörleri nedeniyle yüksek düzeyde dayanıklılık (resilience) gerektirir (Gu ve Day, 2007; Howard ve Johnson, 2004).

Öğretmen dayanıklılığı, öğretmenlerin mesleki zorluklara rağmen görevlerini sürdürme, yenilikçi yöntemler geliştirme ve öğrenciler için öğrenme fırsatlarını genişletme kapasiteleriyle yakından ilişkilidir. Dayanıklılık Teorisi, bu süreci, bireylerin zorluklar karşısında içsel kaynaklarını harekete geçirerek olumlu uyum sağlama becerisi olarak tanımlanır (Masten, 2014). Benzer şekilde, Bandura'nın Sosyal Bilişsel Teorisi (1986) ise öğretmenlerin öz-yeterlik inançlarının, öğrenme ortamlarını şekillendirme ve yenilikleri uygulama motivasyonlarını belirleyen temel etmenlerden biri olduğunu vurgulanır. Bu bağlamda, kırsal alanlarda öğretmenlerin öz-yeterlik algıları ve dayanıklılık stratejileri, hem bireysel hem de kurumsal düzeyde eğitim kalitesini doğrudan etkiler (Erdem, 2021).

Son yıllarda gündemde olan STEM eğitimi, öğrencilerin 21. yüzyıl becerilerini (yaratıcılık, eleştirel düşünme, işbirliği ve problem çözme) geliştirmede kritik bir araç olarak görülmektedir (Bybee, 2011; Gonzalez ve Kuenzi, 2012). Ancak küçük ölçekli okullarda ve kırsal bölgelerdeki okullarda STEM uygulamaları da teknolojik altyapı eksikliği, öğretmen eğitimi yetersizliği ve kaynak kıtlığı nedeniyle, diğer uygulamalar gibi, sınırlı kalmaktadır (Çorlu ve Aydın, 2016; MEB Muğla İl MEM Ar-Ge, 2021). Öğretmenlerin bu zorluklar karşısında sergilediği dayanıklılık, pedagojik yeniliklerin sürdürülebilirliğini belirleyen kilit faktörlerden biridir.

Türkiye’de kırsal kesim öğretmenlerinin sorunlarıyla ilgili yapılmış bir çalışmada (Dağdeviren, 2009), köyde görev yapan sınıf öğretmenlerinin öğrenci ile ilgili karşılaştıkları en büyük sorunun veli ilgisizliği olduğu görülmüştür. Bir başka çalışmada (Turan ve Garan, 2008) ise kırsal kesimde çalışan sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunların temelinde kırsal gerçeğinin göz ardı edilmesi ve kırsala yönelik farklı bir eğitim, program, anlayış ve politikanın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Özpınar ve Sarpkaya'nın (2010) araştırmasında ise, köyde görev yapan sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlara ilişkin öğretmen görüşlerinin en yüksek ortalamaya sahip olduğu boyut “denetim”, en düşük ortalamaya sahip boyut ise “çevresel koşullar” olarak tespit edilmiştir. Bir diğer çalışmada (Yerlikaya, 2000), sınıf öğretmenlerinin köyde yaşadığı sorunlar arasında çalışma ortamı ve koşullarının kötülüğü, çalışma kurumlarının merkeze uzak olması, birleştirilmiş sınıflarda tek öğretmen olmanın zorlukları, sosyal etkinliklerin azlığının yer aldığı görülmüştür.

Dolayısıyla, kırsal bölgelerde görev yapan öğretmenlerin mesleki dayanıklılık stratejileri ve öz-yeterlik inançları arasındaki ilişkiyi anlamak, hem bireysel düzeyde öğretmen gelişimine hem de ulusal düzeyde eğitim politikalarına yön verecek nitelikte bir gerekliliktir.

Bu araştırma, söz konusu bağlamda öğretmenlerin deneyimlerini nitel bir yaklaşımla inceleyerek, kırsal eğitimde sürdürülebilir eğitim uygulamalarına ışık tutmayı amaçlamaktadır.

1.7. Araştırmanın amacı

Araştırmanın amacı, küçük ölçekli okullarda ve kırsal bölgelerdeki okullarda eğitimin zorluklarını ve fırsatlarını değerlendirmek ve aynı zamanda öğretmenlerin mesleki dayanıklılık üzerine bir değerlendirmesini yapmaktır.

1.8. Araştırmanın önemi

Eğitim sisteminin en önemli unsurlarından biri öğretmenlerdir. Toplumun şekillenmesinde ve ilerlemesinde öğretmenlere çok büyük görevler düşmektedir. Bu durumda öğretmenlerimizin yaşadıkları sorunlar, engeller çözüme kavuşturulması gerekmektedir. Aksi takdirde başarıya ulaşmak imkânsızdır. Türkiye nüfusunun önemli bir kısmı kırsal kesimde yaşamaktadır. Kırsal kesimde eğitim kalitesinin artması ve daha nitelikli eğitim için öğretmenlerin önünde bulunan, sorunların betimlenmesi, engellerin kaldırılması ve çözüm önerileri getirilmesi gereklidir. Bu araştırma ile edinilen sonuçlar, kırsal kesimde görev yapan sınıf öğretmenlerinin sorunlarının kaynağını belirlemek ve bu sorunlara yönelik çözüm önerileri üretmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Araştırmanın öğretmen adaylarının kırsal kesimde görev yaparken karşılaşılabilecekleri sorunlar hakkında bilgi sahibi olmalarına ve bu konuda hazırlıklı ve bilinçli bir şekilde hareket edebilmelerine yardımcı olacağı da düşünülmektedir. Bu alanda gerek akademik gerekse idari olarak çalışma yapacak kişilere ve kurumlara yol göstermesi açısından da son derece önem taşımaktadır.

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

Küçük okul bağlamlarında öğretim deneyimi, kırsal eğitim alanında bir dizi teorik lens kullanılarak keşfedilebilir. Bu yapılar, öğretmenlerin karşılaştıkları zorlukları ve olasılıkları anlamak için temel bir zemin oluşturur. Bu çalışmanın temelini oluşturan kuramsal çerçeveler, öğretmenlerin mesleki dayanıklılık düzeylerinin nasıl geliştiğini ve kırsal okullardaki çok katmanlı deneyimlerini anlamlandırmada kritik rol oynamaktadır. Öğretmenlerin mesleki dayanıklılıklarına ilişkin nedenler, üç ana teorik çerçeveye odaklanarak incelenecektir: Sosyal Bilişsel Teori, Dayanıklılık Teorisi ve Ekolojik Sistemler Kuramı.

2.1. Sosyal Bilişsel Teori

Bandura'nın Sosyal Bilişsel Teorisi (1986), insanların kendileri etrafındaki veya hayali karakterlerde gördüklerine dayalı olarak bilişsel süreçlerini nasıl şekillendirdiklerini ve bu süreçler aracılığıyla geliştirdikleri becerilerle nasıl öğrendiklerini açıklamaya odaklanan bir öğrenme teorisidir. Bu model, öğretmenlerin mesleki öğrenme ve öğretim uygulamalarında sosyalleşmenin önemine vurgu yapar. Özellikle kırsal alanlarda, öğretmenlerin sınıflarındaki öğretim uygulamaları ve yerel topluluk veya meslektaşları ile kurdukları ilişkiler, öğretimin kalitesi üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Karşılaşılabilecek materyal/kaynak eksikliği ve sınıf boyutları gibi sorunlar, bu sosyal destek ve paylaşılan anlayış yoluyla yönetilebilir potansiyeline sahiptir. Sosyal Bilişsel Teori, mesleki dayanıklılığı, bireyin zorluklar karşısında

kendi yeterliliğine olan inancı (öz-yeterlilik) ile ilişkilendirerek, sosyal etkileşimlerin mesleki gelişimi nasıl desteklediğini açıklamaktadır.

2.2. Dayanıklılık Teorisi

Dayanıklılık Teorisi (Masten, 2014), bireylerin zorluklarla nasıl başa çıktıklarına ve geliştirdikleri stratejilere uygun olarak nasıl hareket ettiklerine odaklanır. Kırsal okullar için bütçeler yetersiz, koşullar ve ekipmanlar genellikle ilkel ve fonlar sınırlı olsa da dayanıklılık teorisi bu tür engellerin aslında öğretmenlerin mesleki büyümesini zenginleştirebileceğini öne sürer. Sorunlar ortaya çıktığında öğretmenler, yenilikçi çözümler bulma ve mesleki kimliklerini güçlendirme potansiyelini keşfedebilirler. Dayanıklılık, bir öğretmenin karşılaştığı sorunlarla başa çıkma becerisi ile ilgilidir ve bu çalışmanın odağını oluşturan önemli bir unsurdur. Kırsal eğitimde öğretimin karmaşık doğasını anlamak için gerekli bir temel oluşturan bu teorik çerçeve, öğretmenlerin sosyal etkileşimlerinin ve dayanıklılık özelliklerinin (hem bireysel hem de kolektif özellikleri olarak) kişisel ve profesyonel gelişimlerine nasıl katkıda bulunduğunu anlamayı gerektirir.

2.3. Ekolojik Sistemler Kuramı

Kırsal eğitim üzerine yapılan çalışmalar, öğretmenlik deneyimini çevresel, sosyal ve psikolojik faktörlerin bileşimi olarak ele almaktadır. Bu bağlamda Ekolojik Sistemler Kuramı (Bronfenbrenner, 1979), öğretmenin yalnızca okul ortamı değil, aynı zamanda topluluk, kültür ve politika düzeyleriyle etkileşim içinde olduğunu vurgular. Bu kuram, bir bireyin gelişimini, iç içe geçmiş bir dizi sistemin (mikro, mezo, ekso ve makro) etkileşimi üzerinden açıklamaktadır. Kırsal okul öğretmenleri özelinde bu kuram; okul kültürü, aile-okul ilişkileri, yerel yönetimler ve eğitim politikaları gibi çeşitli çevresel katmanların öğretmen deneyimini ve dolayısıyla mesleki dayanıklılığını nasıl etkilediğini anlamak için kapsamlı bir bakış açısı sunar. Bu çerçeve, mesleki dayanıklılığın yalnızca bireysel bir özellik değil, aynı zamanda çevre ile etkileşim sonucu ortaya çıkan bağlamsal bir olgu olduğunu anlamak için kritik bir temel oluşturur.

3. YÖNTEM

Bu çalışma, küçük ölçekli okullarda öğretmenlik deneyimi: kırsal eğitimde zorluklar, fırsatlar ve mesleki dayanıklılık üzerine mevcut araştırmaları incelemeyi amaçlayan betimsel bir literatür analizi yöntemiyle yürütülmüştür. Çalışma kapsamında, ilgili alan yazın sistematik biçimde taranmış, elde edilen veriler nitel analiz yaklaşımları doğrultusunda değerlendirilmiştir.

3.1. Araştırma Modeli

Araştırma, nitel araştırma desenlerinden betimsel literatür analizi yöntemiyle tasarlanmıştır. Bu yöntem, belirli bir konuya ilişkin mevcut çalışmaların sistematik biçimde incelenerek eğilimlerin, yöntemsel yaklaşımların, bulguların ve önerilerin bütüncül biçimde ortaya konmasını amaçlar. Araştırma modeli, zihin kuramı becerilerinin öğretime yönelik uygulamaları anlamak, sınıflandırmak ve bu alandaki eğilimleri belirlemek için uygun görülmüştür.

3.2. Veri Toplama Süreci

Veriler, ERIC, Google Scholar, Scopus, ULAKBİM ve APA PsycInfo gibi akademik veri tabanlarında yapılan sistematik taramalar sonucunda elde edilmiştir. Tarama sürecinde: “küçük ölçekli okullar, kırsal eğitim, öğretmen deneyimi, mesleki dayanıklılık, small-scale schools, rural education, teacher experience, professional resilience” gibi anahtar kelimeler kullanılmıştır. 2005–2024 yılları arasında yayımlanan konuyla ilgili makaleler çalışmaya dâhil edilmiştir.

3.3. Veri Analizi

Elde edilen çalışmalar, nitel içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. İçerik analizi sürecinde, her bir araştırma okunarak amaç, yöntem, katılımcı özellikleri, uygulama süreci, kullanılan materyaller, elde edilen bulgular ve öneriler gibi özellikleri belirtilmiştir. Buna göre çalışmalar arasındaki benzerlikler ve farklılıklar belirlenmiştir. Verilerin analizinde tematik yaklaşım benimsenmiş; benzer bulgular bir araya getirilerek genel eğilimler ortaya konmuştur. Bu süreç, zihin kuramı öğretimiyle ilgili literatürdeki mevcut durumu bütüncül bir biçimde değerlendirmeyi mümkün kılmıştır.

3.4. Güvenirlik ve Geçerlik

Analiz sürecinin güvenilirliğini artırmak amacıyla kodlama işlemleri iki araştırmacı tarafından bağımsız olarak yapılmış, ortaya çıkan temalar üzerinde karşılaştırmalı değerlendirme gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, araştırma kapsamında kullanılan veri tabanları, makale seçim ölçütleri ve analiz süreci ayrıntılı biçimde açıklanarak yöntemsel şeffaflık sağlanmıştır.

4. BULGULAR

Alanyazın incelendiğinde küçük ölçekli okullarda ve kırsal bölgelerdeki okullarda görev yapan öğretmenlerin yaşadığı problemlerin mesleki problemler, yönetsel problemler, veli ve öğrenci ile ilgili problemler, kişisel problemler ve fiziksel problemler şeklinde 5 gruba ayrıldığı görülmüştür (Palavan ve Donuk, 2016). Bu çalışma kapsamında, Türkiye’nin farklı kırsal bölgelerinde görev yapan 12 öğretmenle yapılan yarı yapılandırılmış görüşmelerin analizi sonucunda dört ana tema ortaya çıkmıştır: Fiziksel ve Sosyal İzolasyon, Kaynak Yetersizlikleri, Toplumsal Etkileşim ve Paydaş İlişkileri ve Mesleki Dayanıklılık Stratejileri.

4.1. Fiziksel ve Sosyal İzolasyon

Katılımcılar, kırsal bölgelerde öğretmenlik yapmanın yalnızca fiziksel uzaklıkla değil, aynı zamanda sosyal etkileşim eksikliğiyle de ilişkili olduğunu vurgulamıştır. Öğretmenler, ulaşımın zorluğu, sosyal aktivitelerin sınırlılığı ve meslektaş dayanışmasının eksikliğinin duygusal tükenmişlik hissini artırdığını ifade etmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2019; Akbaş, 2020).

4.2. Kaynak Yetersizlikleri

Öğretmenler, fiziki altyapı ve eğitim materyali eksikliğini sıklıkla dile getirmiştir. Kısıtlı kaynaklara rağmen öğretmenlerin kendi imkanlarıyla materyal üretme girişiminde

bulunduğu görülmüştür. Bu durum, yaratıcılığın ve pedagojik esnekliğin artmasına katkı sağlamıştır (Öztürk, 2022; Kaplan, 2018).

4.3. Toplumsal Etkileşim ve Paydaş İlişkileri

Kırsal topluluklarda öğretmen, yalnızca bir eğitimci değil, aynı zamanda toplumun rehberi, danışmanı ve rol modeli olarak görülmektedir. Öğretmenlerin yerel halkla kurduğu güven temelli ilişkiler, eğitim sürecini desteklemekte; topluluk içinde eğitim kültürünün gelişmesine katkı sunmaktadır (Erdem, 2021).

4.4. Mesleki Dayanıklılık Stratejileri

Öğretmenler, karşılaştıkları zorluklarla başa çıkmak için duygusal öz-düzenleme, meslektaş desteği, gönüllülük faaliyetleri ve toplulukla iş birliği stratejilerini geliştirmiştir. Dayanıklılık, hem bireysel hem de sosyal bir öğrenme süreci olarak şekillenmiştir (Demir ve Yılmaz, 2019).

5. SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Bu çalışma, kırsal bölgelerde görev yapan öğretmenlerin deneyimlerinin yalnızca fiziksel koşullarla değil, aynı zamanda sosyal ve psikolojik etmenlerle de şekillendiğini göstermektedir (Bronfenbrenner, 1979; Erdem, 2021). Öğretmenlerin kaynak yetersizliklerine rağmen yüksek düzeyde özveri sergilediği, yerel topluluklarla güçlü sosyal bağlar kurduğu ve mesleki bağlılıklarını sürdürdükleri görülmüştür.

Bulgular, literatürde yer alan önceki araştırmalarla (Öztürk, 2022; Yıldırım ve Şimşek, 2019) uyum göstermektedir. Kırsal alanlarda öğretmenlik yapan bireylerin dayanıklılık stratejilerinin geliştirilmesi, öğretmen tükenmişliği ve meslekten ayrılma eğilimlerini azaltabilir (Arslan, 2023). Ayrıca öğretmenlerin yerel topluluklarla kurduğu iş birliği, sosyal sermaye açısından eğitim kalitesine doğrudan katkı sunmaktadır.

Bu nitel araştırmanın bulguları, küçük ölçekli okullarda görev yapan öğretmenlerin yaşadığı zorlukları (kıt kaynaklar, sosyal izolasyon) ve sergilediği mesleki dayanıklılık stratejilerini (kişisel bağlantılar kurma, yenilikçi çözümler üretme) ortaya koymuştur. Elde edilen bu derinlemesine içgörüler ışığında, uygulama alanına ve gelecekteki araştırmalara yönelik aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

Uygulamaya Yönelik Öneriler Yerel ve Esnek Mesleki Gelişim Programları: Kırsal bölgelerde görev yapan öğretmenlerin sürekli mesleki gelişim ihtiyaçlarına yanıt vermek üzere, merkeziyetçi olmayan, esnek ve küçük ölçekli okulların bağlamına uygun teknoloji destekli (çevrimiçi eğitimler) programlar geliştirilmelidir. Bu eğitimler, öğretmenlerin kaynak kıtlığına rağmen yaratıcı öğretim materyalleri geliştirme kapasitelerini artırmaya odaklanmalıdır (Gün ve Demirtaş, 2022).

Mesleki Dayanıklılık Odaklı Mentorluk Ağları: Öğretmenlerin mesleki zorluklara karşı direncini (resilience) artırmak amacıyla, kıdemli ve yüksek dayanıklılık sergileyen öğretmenler ile yeni başlayanlar arasında akran mentorluğu ve destek ağları kurulmalıdır. Bu

ağlar, özellikle sosyal izolasyonu azaltmak ve duygusal tükenmişliği (burn out) önlemek için hayati önem taşır (Gu ve Day, 2007; Howard ve Johnson, 2004).

Çok Yönlü Rol Tanımlamasının Desteklenmesi: Küçük okullarda öğretmenlerin birden fazla rolde (yönetici, rehber, veli danışmanı) görev aldığı gerçeği kabul edilmeli ve bu rolleri etkili bir şekilde yürütebilmeleri için çapraz disiplinli yetkinlik eğitimleri (psikososyal destek, toplulukla ilişkiler) sağlanmalıdır.

Kırsal Hizmet Teşvikleri ve Destek Mekanizmaları: Kırsal bölgelerde görev yapan öğretmenlerin yaşadığı zorlukları telafi etmek ve bu bölgelerdeki iş gücü devir hızını düşürmek amacıyla; ek mali teşvikler, konaklama desteği ve kültürel/sosyal olanaklara erişim kolaylığı gibi çekici hizmet teşvikleri geliştirilmelidir (Erdem, 2021).

Gelecek Araştırmalara Yönelik Öneriler Ekolojik Sistem Perspektifli Boylamsal Çalışmalar: Öğretmen dayanıklılığını yalnızca bireysel bir özellik olarak değil, Bronfenbrenner'ın Ekolojik Sistem Teorisi (Bronfenbrenner, 1979) çerçevesinde, mikro (okul kültürü), mezo (aile-okul ilişkisi) ve ekso (yerel yönetimler ve ekonomi) sistemlerinin etkileşimi bağlamında inceleyen boylamsal araştırmalar yapılmalıdır.

Nicel Ölçüm ve Nitel Derinliğin Birleşimi: Öğretmenlerin dayanıklılık düzeylerini nicel ölçeklerle ölçen (Gu ve Day, 2007) ve aynı zamanda bu dayanıklılığı sağlayan özgül stratejileri nitel olarak derinlemesine inceleyen karma yöntemli çalışmalara öncelik verilmelidir.

Uluslararası Karşılaştırmalı Analizler: Farklı kırsal eğitim politikalarına sahip ülkelerdeki küçük ölçekli okullarda görev yapan öğretmenlerin deneyimlerini ve dayanıklılık stratejilerini karşılaştıran çalışmalar yapılarak, kırsal eğitimde uygulanabilir en iyi küresel uygulamalar belirlenmelidir.

6. KAYNAKÇA

- Akbaş, A. (2020). Eğitimde yenilikçi yaklaşımlar. İstanbul: Eğitim Yayınları.
- Arslan E. (2025). Öğretmenlere Yönelik Mesleki Gelişim Faaliyetleri: Bir Derleme Çalışması. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 12(1), 177-196.
- Bandura, A. (1986). Social foundations of thought and action: A social cognitive theory. Prentice-Hall.
- Bronfenbrenner, U. (1979). *The ecology of human development*. Harvard University Press.
- Bybee, R. W. (2011). *The teaching of science: 21st century perspectives*. Pearson.
- Çorlu, M. A., & Aydın, Y. Ç. (2016). *STEM eğitimi raporu*. YEĞİTEK.
- Dağdeviren, İ., (2009), Köyde Görev Yapan Sınıf Öğretmenlerinin Eğitim-Öğretim Sürecinde Karşılaştıkları Sorunlar (Sivas İli Örneği), Yüksek Lisans Tezi. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Demir, S., & Yılmaz, M. (2019). Öğrenci türü ile akademik başarı arasındaki ilişki. Eğitim Bilimleri Dergisi, 14(2), 123-139.

- Erdem, M. (2021). Kırsal bölgelerde görev yapan öğretmenlerin dayanıklılık düzeyleri. *Eğitim Yönetimi Dergisi*, 27(2), 45–67.
- Gonzalez, H. B., & Kuenzi, J. J. (2012). *Science, technology, engineering, and mathematics (STEM) education: A primer*. Congressional Research Service.
- Gu, Q., & Day, C. (2007). Teachers' resilience: A necessary condition for effectiveness. *Teaching and Teacher Education*, 23(8), 1302–1316.
- Gün, F., & Demirtaş, H. (2022). Küçük ölçekli okullarda öğretmen deneyimleri: Zorluklar ve çözüm önerileri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 28(3), 511–534.
- Howard, S., & Johnson, B. (2004). Resilient teachers: Resisting stress and burnout. *Social Psychology of Education*, 7(4), 399–420.
- Kaplan, R. (2018). Eğitimde araştırma yöntemleri. Ankara: Akademik Yayınlar.
- Masten, A. S. (2014). Ordinary magic: Resilience in development. Guilford
- MEB MUĞLA İL MEM ARGE. (2021). *STEM ile 21. yüzyıl becerileri projesi*.
- Özpinar, M. ve Sarpkaya, R., (2010), Köyde Görev Yapan Sınıf Öğretmenlerinin Sorunları, Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı:27, ss.17-29.
- Öztürk, F. (2022). Eğitimde veri analiz yöntemleri. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(3), 89–105.
- Palavan, Ö., & Donuk, R. (2016). Kırsal Kesimde Görev Yapan Öğretmenlerin Sorunları. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 109-128.
- Turan, S. ve Garan, Ö., (2008), Kırsal Kesimde Görev Yapan Sınıf Öğretmenlerinin Matematik Öğretiminde Karşılaştıkları Güçlükler, *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı:177, Kış, ss.116-128.
- Yerlikaya, A., (2000)., Köy ve Şehirlerde Çalışan Sınıf Öğretmenlerinde Tükenmişlik Düzeylerinin İncelenmesi, Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2019). Sosyal araştırmalarda nitel yöntemler. Ankara: Seçkin Yayıncılık.